

Оксана ЗУБЕНКО,

orcid.org/0000-0001-5435-5817

*старший викладач кафедри іноземних мов професійного спрямування
Донецького національного університету імені Василя Стуса
(Вінниця, Україна) xenazov@gmail.com*

ФОРМУВАННЯ УМІНЬ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНОГО ЧИТАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ЗДОБУВАЧІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Стаття стосується проблематики професійно-орієнтованого читання, адже читання дозволяє навчатися новому та розширювати знання. Воно допомагає вдосконалювати мовні навички, включаючи розуміння тексту, розширення словникового запасу, покращення граматики та орфографії. Через читання людина навчається аналізувати, оцінювати та критично мислити, що розвиває здатність робити обґрунтовані висновки. Мета статті – полягає в аналізі методів та стратегій, що сприяють ефективному формуванню та розвитку навичок професійно-орієнтованого читання англійською мовою у студентів закладів вищої освіти, які навчаються на немовних спеціальностях. Об'єктом дослідження є процес навчання читання англійською мовою здобувачами вищої освіти. Предметом дослідження – зміст і комплекс вправ для формування вмінь професійно-орієнтованого читання англійською мовою у студентів немовних спеціальностей. Професійно-орієнтоване читання – це навичка читання з подальшим розумінням та аналізом текстів, що стосуються конкретної професійної галузі. Це вміння не лише розуміти основний зміст тексту, а й виокремлювати ключову інформацію, розпізнавати та аналізувати специфічну термінологію та поняття, що використовуються у відповідній професійній сфері. Робота над текстом відбувається у три етапи: передтекстовий етап, де виконання завдань спрямоване на подолання мовних і смислових труднощів; етап безпосереднього читання, що передбачає презентацію та читання як автентичного, так і адаптованого тексту, і має на меті представити максимальну кількість інформації з тексту з подальшим формування мовних навичок і мовленнєвих умінь; післятекстовий етап, що передбачає контроль розуміння прочитаного. Навички професійно-орієнтованого читання англійською мовою є важливими для успішної професійної діяльності, оскільки більшість професійних завдань вимагають здатності швидко засвоювати та аналізувати інформацію з різних джерел. Завдяки професійно-орієнтованому читанню студент вдосконалює свої професійні навички, вчиться застосовувати теоретичні знання на практиці та оволодіває навичками, необхідними для успішної роботи в обраній сфері. Знання та розуміння професійних тем англійською мовою дозволяє здобувачам освіти стати більш конкурентоспроможними на ринку праці, а також забезпечує їх здатність адаптуватися до змін у сучасному світі.

Ключові слова: професійно-орієнтоване читання, текст, англійська мова, здобувач, заклад вищої освіти.

Oksana ZUBENKO,

orcid.org/0000-0001-5435-5817

*Senior Lecturer at the Department of Professional Foreign Languages
Vasyl Stus Donetsk National University
(Vinnytsia, Ukraine) xenazov@gmail.com*

DEVELOPMENT OF PROFESSIONALLY-ORIENTED ENGLISH READING SKILLS OF STUDENTS WITH NON-LINGUAL SPECIALIZATIONS

The article deals with the problems of professionally oriented reading because reading allows to learn new things and expand the knowledge. It helps improve language skills, including text comprehension, expanding vocabulary, and improving grammar and spelling. Through reading, a person learns to analyze, evaluate, and think critically, which develops the ability to draw informed conclusions. The purpose of the article is to analyze the methods and strategies that contribute to the effective formation and development of professionally oriented reading skills in English among students of higher education institutions with non-lingual specializations. The object of the research is the process of learning to read in English by students of higher education. The subject of the research is the content and set of exercises for the formation of professionally oriented reading skills in English among students of non-lingual specializations. Professionally oriented reading is the skill of reading with further understanding and analysis of texts related to a specific professional field. This is the ability not only to understand the main content of the text but also to highlight key information, and recognize and analyze specific terminology and concepts used in the relevant professional field. Professionally oriented reading takes place in three stages: the pre-text stage, where the tasks are aimed at overcoming linguistic and semantic difficulties; the stage of reading, which involves the presentation and reading of both authentic and adapted text, and aims to present the maximum amount of information from the text with the subsequent formation of language skills and speaking skills; the

post-text stage, which involves control of reading comprehension. Professionally oriented reading skills in English are essential for successful professional activities, as most professional tasks require the ability to quickly absorb and analyze information from a variety of sources. Thanks to professionally oriented reading, the student can improve professional skills, learn to apply theoretical knowledge in practice, and acquire the skills necessary for successful work in the chosen field. Knowledge and understanding of professional topics in English allows students to become more competitive in the labor market and also ensures their ability to adapt to changes in the modern world.

Key words: *professionally oriented reading, text, English, student, the institution of higher education.*

Постановка проблеми. В епоху цифровізації читання залишається важливою навичкою, яка допомагає людям адаптуватися до швидко змінюючого світу та розвиватися в особистому та професійному планах. Через читання людство отримує інформацію з різних джерел – від книг та журналів до веб-сайтів та соціальних медіа. Це дозволяє навчатися новому та розширювати знання. Читання допомагає вдосконалювати мовні навички, включаючи розуміння тексту, розширення словникового запасу, покращення граматики та орфографії. Через читання людина навчається аналізувати, оцінювати та критично мислити, що розвиває здатність робити обґрунтовані висновки. Читання вимагає концентрації та уваги, що сприяє покращенню когнітивних навичок.

В сучасному світі інформаційний обмін відбувається на міжнародному рівні. Читання англійськомовних джерел дозволяє здобувачам вищої освіти отримувати свіжу та актуальну інформацію з різних галузей знань. Вміння працювати з англійськомовними джерелами надає конкурентну перевагу на ринку праці, особливо в галузях, де іноземна мова є важливою. Читання англійською мовою допомагає відкривати нові культури, погляди та перспективи, що сприяє освітньому та культурному розвитку людини.

Аналіз досліджень. Дослідження формування навичок читання англійською мовою ведуть вчені з усього світу. Так, Дж. Дьюї (John Dewey) досліджував роль читання в процесі навчання та розвитку і висловлював думку про важливість формування навичок критичного мислення через читання, П. Фрейре (Paulo Freire) – методи викладання читання, Дж. Грімс (Jeanne Chall) – розвиток навичок читання та способи покращення читацької грамотності, Л. Робб (Laura Robb) – стратегії викладання читання, розвиток навичок розуміння тексту та підвищення мотивації до читання, К. Гудман (Kenneth Goodman) – процеси читання та розвиток навичок читання.

Серед вітчизняних науковців відомі праці Л. Лазоренко та В. Шовкового (професійно орієнтоване навчання англійської мови студентів як предмет лінгвометодичних досліджень), А. Красулі та В. Кравченка (формування навички дигітального читання), О. Жулик та О. Соловйової

(інтерактивні методики формування навичок читання англійською мовою), С. Гедз (формування навичок читання англійської мовної наукової літератури студентів-магістрів немовних спеціальностей), О. Галапчук-Тарнавська та І. Міщук (формування навичок читання автентичних текстів на уроках англійської мови), О. Резунова (шляхи формування навичок читання у студентів під час підготовки до складання ЄВІ з англійської мови), І. Нікітчук (формування навичок читання у процесі вивчення англійської мови).

Однак питанню формування умінь професійно-орієнтованого читання англійською мовою студентами закладів вищої освіти приділено зовсім мало уваги. Англійська мова є однією з найпоширеніших мов у світі, є мовою культурного обміну та взаєморозуміння між різними країнами та культурами, тому володіння нею є ключовим для комунікації, освіти та професійного розвитку що аргументує актуальність нашого дослідження.

Мета статті – полягає в аналізі методів та стратегій, що сприяють ефективному формуванню та розвитку навичок професійно-орієнтованого читання англійською мовою у студентів закладів вищої освіти, які навчаються на немовних спеціальностях. Об'єктом дослідження є процес навчання читання англійською мовою здобувачами вищої освіти. Предметом дослідження – зміст і комплекс вправ для формування вмінь професійно-орієнтованого читання англійською мовою у здобувачів немовних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу. Процес читання і результат його – вилучення інформації – мають величезне значення в комунікативно-суспільній діяльності людей. Ця форма письмового спілкування забезпечує передачу досвіду, накопиченого людством у різних областях життя, розвиває інтелект, загострює почуття, навчає, розвиває, виховує. Саме ці вміння дозволяють людині ефективно орієнтуватися в зростаючих інформаційних потоках, а також вибудовувати власну освітню траєкторію з врахуванням своїх індивідуальних потреб та зростаючих можливостей сучасної системи освіти (Єременко, 2018: 6).

Ф. Сміт (Frank Smith) у науковій праці “Understanding Reading” описує психолінгвістичні особливості навчання читання як виду мовленне-

вої діяльності. Процес сприймання і розуміння тексту пов'язаний з мисленням і пам'яттю. Під час читання читач виділяє в тексті окремі ланки і синтезує ці ланки в єдине ціле. Сприймання інформації та її осмислення в ідеалі повинні відбуватись одночасно (Smith, 2004).

Важливим психологічним компонентом процесу читання є механізм імовірнісного прогнозування, що проявляється на смислового та вербальному рівнях. Сислове прогнозування – це вміння передбачити зміст тексту і зробити правильне припущення подальший розвиток подій по заголовку, першому реченню та іншим сигналам тексту. Вербальне прогнозування – вміння за початковими літерами вгадати слово, за першими словами вгадувати синтаксичну побудову речення, за першою пропозицією – подальшу побудову абзацу. Розвитку прогностичних умінь сприяють висування гіпотез і система очікувань читача, що приводить у дію безперервну побудову структури знань у голові читача, що активізує його фонові знання, мовний досвід. Процес підготовки свідомості сприйняття інформації спонукає читача згадувати, здогадуватися, припускати, тобто, включати здібності своєї довгострокової пам'яті, свого особистого та соціального досвіду. При читанні необхідні два види інформації: візуальна (з надрукованого тексту) та невізуальна (розуміння мови, знання даного предмета, явища, загальна здатність у читанні та знання про світ). Чим більше невізуальної інформації у читача, тим менше йому треба візуальної інформації і навпаки. Коли людина починає читати швидко, вона починає більше покладатися на те, що вже знає і менше на друкований текст (Муха, 2023).

Одним із основних завдань навчання іноземній мові є формування автоматичних навичок читання з безпосереднім отриманням інформації з прочитаної літератури, що у більшості випадків неможливо без перекладу. При навчанні читання первинне значення має опанування структурної сторони тексту. Текст, як система мовного продукту носіїв іноземної мови, представляє особливу цінність як систематизований зразок функціонування мови і є однією із основних навчально-методичних одиниць навчання (Gilmore, 2019: 299).

Перша задача при навчанні читання полягає в тому, щоб навчити сприймати графічні образи слів і пов'язувати їх з відповідними звуковими та рухомоторними образами. Необхідність встановлення таких зв'язків та їх закріплення в пам'яті обумовлена важливою особливістю читання. Значення мовних одиниць, які сприймаються при читанні, стають зрозумілими для лише в тому випадку,

якщо графічні образи цих одиниць (слів, словосполучень, граматичних ознак) переводяться при зовнішньому або внутрішньому проговорюванні в образи мовномоторні. Адже мовний знак існує в пам'яті як звуко-мовномоторний образ, безпосередньо пов'язаний з його значенням. В тому, що це саме так, можна переконались, якщо спостерігати, як читають рідною мовою люди, які погано вміють читати. Вони проговорюють текст пошепки, рухають губами. Це означає, що вони не можуть зрозуміти слова рідної мови, поки їх графічні образи не будуть переведені в мовномоторні. Цю особливість сприймання письмового тексту потрібно враховувати на початковому етапі навчання читання іноземною мовою. Для того, щоб міцно зв'язати в пам'яті графічні образи мовних знаків з їхніми мовномоторними образами, потрібно оволодіти технікою читання, а для цього необхідно виконати велику кількість вправ у голосному читанні слів, словосполучень, речень, побудованих за стереотипними синтаксичними схемами, а також текстів (Єременко, 2018: 10).

Читання – особливий вид мовної діяльності, це процес одночасного сприйняття та розуміння письмового тексту. Це глибоко внутрішній процес, що полягає в інтерпретації тексту, яка має на увазі словесне, предметне та смислове розуміння. Розуміння тексту полягає в предметній і мовній компетенції (Кожедуб, 2010).

Навчання читання є складним і тривалим процесом, у якому розрізняють основні дві стадії: підготовчу стадію та стадію зрілого читання. Підготовча стадія характерна для початкового і середнього етапів навчання і передбачає формування техніки та елементарних умінь читання. Таким чином найпершим завданням при навчанні читання – це навчити сприймати графічні образи слів і пов'язувати їх із відповідними звуковими образами. Варто наголосити, що навчання техніки читання пов'язане не лише із відтворенням іноземних букв, їх сполучень і слів, а й з формуванням здатності виокремлювати з тексту наголошені слова, сполучення слів, синтагми, і спираючись на це, забезпечувати необхідне інтонаційне оформлення речень. Стадія зрілого читання має на меті навчити учнів здобувати інформацію з нового тексту. Зріле читання ґрунтується на раніше сформованих навичках та елементарних умінях. Звичайно це самостійне читання про себе. В практиці навчання іноземних мов розрізняють такі види зрілого читання: • читання з метою здобуття повної інформації з тексту, тобто ґрунтовне, вивчаюче; • читання з охопленням основного змісту тексту, тобто ознайомлюючи; • читання з метою пошуку

необхідної інформації або вибіркоче, переглядове. Головною методичною вимогою до зрілого, або осмисленого читання є організація на розуміння прочитаного (Єременко, 2018).

Професійно орієнтоване читання іноземною мовою, як комунікативне уміння та засіб спілкування, є не лише важливим видом мовленнєвої діяльності, але і необхідним видом мовлення в професійній діяльності спеціаліста. Якась частина понять і образів, пов'язаних з майбутньою професією, формується на заняттях з іноземної мови, і перш за все через оволодіння професійно орієнтованим термінологічним мінімумом, який є надзвичайно важливим для читання професійних текстів (Колісниченко, 2018).

Г. Барабанова зазначає, що перед студентами в процесі вивчення іноземної мови за допомогою професійно орієнтованої літератури стоять наступні завдання – отримання інформації, яка б доповнювала та поглиблювала навчальний матеріал, що засвоюється студентами в процесі вивчення профільних дисциплін навчального плану; формування необхідних навичок щодо подальшого самостійного читання літератури за фахом (Барабанова, 2005: 76).

Вважаємо, що професійно-орієнтоване читання – це навичка читання з подальшим розумінням та аналізом текстів, що стосуються конкретної професійної галузі. Це вміння не лише розуміти основний зміст тексту, а й виокремлювати ключову інформацію, розпізнавати та аналізувати специфічну термінологію та поняття, що використовуються у відповідній професійній сфері.

Навички професійно-орієнтованого читання є важливими для успішної професійної діяльності, оскільки більшість професійних завдань вимагають здатності швидко засвоювати та аналізувати інформацію з різних джерел. Це передбачає читання професійної літератури, наукових статей, технічної документації, звітів, електронних ресурсів тощо.

Практична цінність читання фахової літератури, що відображає сферу професійних інтересів майбутнього спеціаліста, полягає також в тому, що робота над спеціальною літературою сприяє становленню мовленнєвих умінь (Колісниченко, 2018).

Залежно від комунікативних завдань, які ставить перед собою читач, та відповідних їм прийомів читання у зарубіжній методиці виділяють шість видів читання: пошукове (reading to search for simple information), ознайомлювальне (reading to skim quickly), вивчаюче (reading to learn from

texts), інтегруюче (reading to integrate information), критичне (reading to critique texts and reading to write) та читання задля загального розуміння (reading for general comprehension) (Choi & Nunan D, 2018).

Зазвичай виділяють три етапи роботи з будь-яким текстом: 1) дотекстовий етап (етап антиципації); 2) текстовий етап, який передбачає перевірку розуміння змісту прочитаного; 3) післятекстовий етап, що полягає в перевірці основних деталей тексту, його аналізі та оцінці. Існує велика кількість різноманітних видів читання, в основу яких покладені різні принципи, наприклад, рівень поінформованості. Традиційно виділяють такі: 1) ознайомлювальне читання, яке націлене на розуміння тексту в цілому та визначенні його основної ідеї; 2) переглядове читання, у процесі якого відбувається попереднє знайомство з твором через прочитання передмови, анотації та окремих його фрагментів; 3) поглиблене читання, яке передбачає роботу над текстом, шляхом повторного прочитання цілого тексту або його окремих частин, із метою аналізу та оцінки; 4) аналітико-критичне читання, що має на меті коментування та рецензування уривків наукового тексту (Гедз, 2018: 40).

На думку А. Гілмор, навчання професійно-орієнтованого читання має включати такі етапи:

- передтекстове введення мовного матеріалу для формування тематичного термінологічного мінімуму;
- самостійне читання автентичного навчального тексту;
- навчальне аудиторне читання тексту, що супроводжується серією текстових вправ для розуміння змісту прочитаного;
- робота над функціонально-композиційною структурою тексту з метою анування тексту (Gilmore, 2019: 301).

Наш практичний досвід дозволив виділити наступні елементи у структурі професійно-орієнтованого читання студентів немовних спеціальностей:

1. Передтекстовий етап, що передбачає виконання кількох завдань (Pre-reading activities). Такі завдання мають на меті подолати мовні і смислові труднощі.

Вважаємо за доцільним проводити на цьому етапі дискусію або мозковий шторм (brainstorming activity), що допоможе зосередити увагу студентів на певній тематиці. Наприклад, 1. *There are words from the text. Try to guess in what context they may be used.* 2. *Predict the contents of key words and visualize them.* 3. *Read the title. What do you expect to read about?* 4. *Have you ever read anything*

connected with the topic from the text? 5. Read the first two paragraphs of the text. Identify the sentence containing the topical idea. 6. Answer any questions provided before reading the text. 7. Predict the content based on key-words. 8. Examine any pictures and determine their connection to the text. 9. Guess the meaning of words from the context.

Варто використовувати наочність на першому етапі, адже наочні матеріали, такі як картинки, схеми або відео, можуть привертати увагу студента до теми читання, зробити її більш цікавою та привабливою. Наочність може допомогти створити контекст для професійно-орієнтованого тексту, допомагаючи зрозуміти основну тему, ключові поняття та зв'язки між ними. Використання наочності перед читанням може допомогти уточнити попередні знання та виробити очікування щодо того, що буде розглянуто в тексті. *Наочність* стимулює інтерес до теми читання, що може позитивно вплинути на мотивацію студентів закладів вищої освіти для подальшого вивчення тексту.

Основними цілями та завданнями дотекстового етапу є необхідність створення рівня мотивації учнів; активізація наявних фонових знань та досвіду, у тому числі мовленнєвого, мовного та кроскультурного характеру; по можливості скорочення мовленнєвих, мовних і соціокультурних труднощів, підготувати учнів до адекватного сприйняття складних у мовленнєвому та мовному відношенні і важливих для змісту окремих моментів тексту, використовуючи завдання випереджачого характеру (Ніколаєва, 2002: 328).

2. Етап безпосереднього читання, що передбачає презентацію та читання тексту. Він має на меті представити читачу максимальну кількість інформації із самого тексту з подальшим формування мовних навичок і мовленнєвих умінь

Тексти можуть бути як автентичні, так і адаптовані до рівня володіння англійською мовою. Читання автентичних текстів відображає реальне спілкування та використання мови в конкретних ситуаціях. Це дозволяє студентам отримати реальне уявлення про те, як виглядає мовлення в різних контекстах. Читання автентичних текстів допомагає засвоювати нові слова та вирази, які використовуються в реальному мовленні, включаючи ідіоми та фразеологізми. Такі тексти відображають культурні аспекти та норми, що допомагає краще розуміти менталітет та спосіб життя інших країн або культур. Ознайомлення з автентичними текстами дозволяє студентам закладів освіти підготуватися до реальних ситуацій спілкування, підвищуючи їхню впевненість та компетентність в мовленні.

Адаптовані тексти можуть бути спеціально підібраними для рівня знань та навичок читання здобувача освіти, що допомагає поступово підвищувати його рівень мовленнєвої компетенції. Для початківців адаптовані тексти можуть бути менш інтенсивними, що дозволяє зосередитися на розвитку основних навичок розуміння мови без перевантаження новими словами або складними конструкціями. Адаптовані тексти можуть бути більш цікавими та зрозумілими для читача, що сприяє підвищенню мотивації для вивчення мови. Читання таких текстів дозволяє розвивати навички читання: пошук ключової інформації, розуміння загального змісту та аналіз тексту, з урахуванням рівня складності.

Важливу роль в роботі над оригінальними текстами спеціального характеру відіграє навчання впізнанню та розумінню інтернаціональних слів без допомоги словника. Навчати цьому потрібно регулярно і планово, зважаючи на розподілення всіх інтернаціональних слів на групи: – слова з повним збігом значень у двох мовах (таких слів у професійно-орієнтованих текстах приблизно 87 %); – слова з частковим збігом значень у двох мовах (таких слів – 10 %); – слова з повною розбіжністю значень у двох мовах (таких слів – 3 %) (Мусічук, 2014).

Робота зі словником у процесі читання професійно-орієнтованих текстів є також дуже важливою. Першою необхідною умовою швидкого пошуку потрібних слів є добре знання алфавіту, яке виробляється в процесі виконання спеціальних вправ. Другою умовою є вміння визначити основну форму слова. І, нарешті, третьою, але не менш важливою умовою швидкого й умілого користування словником є вибір саме того значення слова, яке потрібне в цьому випадку. Основним помічником у цьому є контекст (Мусічук, 2014).

Другий етап також передбачає виконання певних завдань. Наприклад, 1. Define the main idea. 2. Select the necessary details. 3. Summarize what you read. 4. Quickly review the text and select the main scientific facts. 5. Find the answers to the questions. 6. Find and read the description of the event/action/process. 7. Order the paragraphs according to the importance of the topic. 8. Summarize the text with the help of the words from the list. 9. Replace the words from the text with synonyms, antonyms, and give their definitions. 10. Find true / false statements. 11. Match the headings with the paragraphs in the article. 12. Find the corresponding sentence, missed in the text.

Для визначення теми тексту, можливими є наступні завдання: 1. Without reading the text,

indicate the structural component in which it is expressed. 2. Read this part of the text, name the topic. 3. In the series of headings, underline the one taken from the message about ... 4. Distribute the headings according to the specified topics. 5. Say whether the topic is expressed in the title of the text. 6. Identify the structural component of the text that contains the topic (introductory part, main part).

Виконання завдань на другому етапі формує вміння знаходити рішення в непередбачуваних ситуаціях, спонукає до спілкування та дискусії.

3. Післятекстовий етап, що має на меті контроль розуміння прочитаного (comprehension check).

Завдання, що можуть бути корисними на завершальному етапі: 1. *What questions are considered in the text.* 2. *what problem arises from the content.* 3. *Think about a few questions about the text and ask them.* 4. *Confirm the point of view presented in the text using your own example.* 5. *Express your opinion about the text.* 6. *Give examples, facts similar to those described in the article.* 7. *Think about how and where you can use the information from the text.* 8. *Retell the text to your partner.* 9. *Think about proverbs which convey the idea of the text.*

Особливе місце на завершальному етапі належить дискусії, адже це процес обміну думками, ідеями та аргументами між учасниками з метою досягнення спільного розуміння певної проблеми, теми або питання. У дискусії кожен студент може висловити свої погляди, вислухати точки зору інших людей та спільно шукати оптимальні рішення або вирішення проблем. Дискусія сприяє збагаченню знань через взаємний обмін досвідом та інформацією. Це важливий інструмент для розв'язання суперечок, розвитку нових ідей та сприяння розвитку демократичного та відкритого суспільства. Розпочати дискусію допоможуть початки речень: *Let's begin/start with ..., As far as I'm concerned ..., As far as I know ..., Let me say..., I want to share my ideas...,* продовжити: *That's very well, but..., It goes without saying..., I must admit that..., Without any hesitation..., The way I see it... та закінчити (We've focused on/looked at/ examined..., Therefore..., That brings me to the end of my presentation, Let's recap, shall we? To sum up...).*

Підсумок (Summarising) – може бути дуже ефективним для узагальнення та розуміння змісту тексту. Це дозволяє визначити основні ідеї кожного абзацу та побудувати лаконічне резюме. Такий підхід стимулює аналітичне мислення та навички узагальнення інформації.

Післятекстовий етап має на меті розвиток різноманітних мовних та комунікативних навичок, а

також використання тексту як мовної опори допомагає у розвитку навичок в усному та писемному мовленні здобувачів вищої освіти. Читання та аналіз тексту може послужити основою для створення власних висловлювань, рефератів, есе або усних виступів. Завершальний етап допомагає у розвитку навичок роботи з інформацією, систематизації та узагальнення отриманих даних, а також їх подальшого використання в комунікації.

Вважаємо, що для успішного оволодіння читанням професійно-орієнтованих текстів, необхідно підбирати тексти у відповідності з мовною підготовкою студентів немовних спеціальностей та їхніми інтересами. Тексти повинні бути цікавими та доступними з лексичної точки зору, а також містити актуальну проблему розвитку людства.

Висновки. Важливість професійно-орієнтованого читання полягає у здатності здобувача освіти ознайомлюватися зі спеціалізованими текстами англійською мовою, які стосуються обраної галузі або професії. Важливість читання автентичних текстів полягає в тому, що вони допомагають реалістично познайомитися з мовою та культурою, підвищують рівень мовленнєвої компетенції студентів немовних спеціальностей та готують до ефективного спілкування в реальних ситуаціях. Читання адаптованих текстів є важливим етапом у процесі вивчення мови для початківців, оскільки вони дозволяють засвоювати мовленнєві навички поступово, з кожним новим рівнем складності. Через професійно-орієнтоване читання студент вдосконалює свої професійні навички, вчиться застосовувати теоретичні знання на практиці та оволодіває навичками, необхідними для успішної роботи в обраній сфері. Це допомагає збільшити рівень експертизи та поглибити знання в обраній сфері, а також сприяє розвитку критичного мислення та аналізу, оскільки вимагає вміння оцінювати та розуміти інформацію з різних джерел, визначати достовірність та значущість отриманих даних. Знання та розуміння професійних тем англійською мовою дозволяє здобувачам освіти стати більш конкурентоспроможними на ринку праці, а також забезпечує їх здатність адаптуватися до змін у сучасному світі.

Перспективи подальших наукових досліджень полягають у детальному вивченні та розширенні теоретичних основ формування читацької компетентності студентів, що включає аналіз існуючих стратегій читання професійно-орієнтованих текстів та їх адаптацію до потреб здобувачів вищої освіти немовних спеціальностей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барабанова Г. В. Методика навчання професійно-орієнтованого читання в немовному ВНЗ: монографія. К.: Фірма «Інкос», 2005. 315 с.
2. Буданова Л. Г., Внукова К. В., Семенова Л. В., Чемоданова М. Ф. Англійська мова. Розвиток навичок читання, розуміння та перекладу наукових текстів за фахом: методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти та викладачів. Харків: НФаУ, 2019. 35 с.
3. Галапчук-Тарнавська О. М., Міщук І. М. Формування навичок читання автентичних текстів на уроках англійської мови в основній школі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог: Вид-во НаУОА, 2019. Вип. 6(74), червень. С. 165–167.
4. Гедз С. Формування навичок читання англійської мовної літератури студентів-магістрів немовних спеціальностей. *Актуальні питання іноземної філології*. 2018. № 9. С. 38–45.
5. Єременко Т. Є., Трубіщина О. М., Лук'янченко І. О., Юмрукуз А. А. Навчання читання англійською мовою студентів мовних факультетів: навч. пос. з курсу методики викладання іноземних мов у закладах вищої освіти. Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. Одеса, 2018. 201 с.
6. Кожедуб Л. Г. Формування у майбутніх філологів німецькомовної компетенції в читанні на основі інтерпретації художніх текстів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Київський національний лінгвістичний університет. Київ, 2010. 260 с.
7. Колісниченко Н. А. Професійно орієнтоване читання як вид мовленнєвої діяльності у сфері професійного спілкування. 2018. URL: <https://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/1184/36.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
8. Мусійчук С. М. Розвиток навичок професійно-орієнтованого читання на заняттях з іноземної мови у немовних ВНЗ. 2014 URL: <https://visnyk.vntu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/918/917>.
9. Муха В. І. Розвиток умінь читання англійською мовою учнів старшої школи: курсова робота. Київ: Київський національний лінгвістичний університет, 2023. 42 с.
10. Ніколаєва С. Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник. К.: Ленвіт, 2002. С. 328–350.
11. Gilmore A. Materials and authenticity in language teaching. *Routledge Handbook of English Language Teacher Education* / edited by S. Walsh, S. Mann. Abingdon, Oxon: Routledge, 2019. P. 299–318.
12. Choi J., Nunan D. Language learning and activation in and beyond the classroom. *Australian Journal of Applied Linguistics*. 2018. №1(2). P. 49–63. DOI: 10.33099/2617-1775/2023-01/.org/10.29140/ajal.v1n2.34.
13. Smith F. *Understanding Reading: A Psycholinguistic Analysis of Reading and Learning to Read* (6th Edition). 2004. URL: https://archive.org/stream/UnderstandingReading-FrankSmith/frank-smith-reading_djvu.txt.

REFERENCES

1. Barabanova H. V. (2005) *Metodyka navchannia profesiino-orientovanoho chytannia v nemovnomu VNZ* [Methodology of teaching professionally oriented reading in a non-language university]: monohrafiia. K.: Firma «Inkos», 315 s. [in Ukrainian].
2. Budanova L. H., Vnukova K. V., Semenova L. V., Chemojanova M. F. (2019) *Anhliiskamova. Rozvytok navychok chytannia, rozuminnia ta perekladu naukovykh tekstiv za fakhom* [Development of reading, comprehension and translation skills of scientific texts by profession]: metodychni rekomendatsii dlia zdobuvachiv vyshchoi osvity ta vykladachiv. Kharkiv: NFaU [in Ukrainian].
3. Halapchuk-Tarnavska O. M., Mishchuk I. M. (2019) *Formuvannia navychok chytannia avtentychnykh tekstiv na urokakh anhliiskoi movy v osnovnii shkoli* [Formation of reading skills of authentic texts in English lessons in primary school]. *Naukovi zapysky Natsionalnogo universytetu «Ostrozka akademiiia»: seriiia «Filolohiia»*. Ostroh: Vyd-vo NaUOA, 6(74), 165–167 [in Ukrainian].
4. Hedz S. (2018) *Formuvannia navychok chytannia anhlo-movnoi naukovoi literatury studentiv-mahistriv nemovnykh spetsialnostei* [Formation of reading skills of English-language scientific literature of master's students of non-linguistic specialties]. *Aktualni pytannia inozemnoi filolohii*, 9, 38–45. [in Ukrainian].
5. Ieremenko T. Ye., Trubitsyna O. M., Lukianchenko I. O., Yumrukuz A. A. (2018) *Navchannia chytannia anhliiskoiu movoiu studentiv movnykh fakultetiv* [Teaching students to read in English at language faculties]: navchalnyi posibnyk z kursu metodyky vykladannia inozemnykh mov u zakladakh vyshchoi osvity. Pivdenoukraiynskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni K. D. Ushynskoho. Odesa [in Ukrainian].
6. Kozhedub L. H. (2010) *Formuvannia u maibutnykh filolohiv nimetskomovnoi kompetentsii v chytanni na osnovi interpretatsii khudozhnykh tekstiv* [Formation of German-speaking competence in reading in future philologists based on the interpretation of artistic texts]: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.02 / Kyivskyi natsionalnyi lnhvistychnyi universytet. Kyiv [in Ukrainian].
7. Kolisnichenko N. A. (2018) *Profesiino orientovane chytannia yak vyd movlennievoi diialnosti u sferi profesiinoho spilkuvannia* [Professionally oriented reading as a type of speech activity in the field of professional communication]. URL: <https://eztuir.ztu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/1184/36.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].
8. Musiichuk S. M. (2014) *Rozvytok navychok profesiino-orientovanoho chytannia na zaniattiakh z inozemnoi movy u nemovnykh VNZ* [Development of professionally oriented reading skills in foreign language classes at non-language universities]. URL: <https://visnyk.vntu.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/918/917> [in Ukrainian].
9. Mukha V. I. (2023) *Rozvytok umin chytannia anhliiskoiu movoiu uchniv starshoi shkoly* [Development of reading skills in English of high school students]: kursova robota. Kyiv: Kyivskyi natsionalnyi lnhvistychnyi universytet [in Ukrainian].
10. Nikolaieva S. Yu. (2002) *Metodyka vykladannia inozemnykh mov u serednikh navchalnykh zakladakh* [Methodology of teaching foreign languages in secondary schools]: pidruchnyk. K.: Lenvit [in Ukrainian].
11. Gilmore A. (2019) Materials and authenticity in language teaching. In S. Walsh & S. Mann (Eds), *Routledge Handbook of English Language Teacher Education*. Oxon: Routledge.
12. Choi J., Nunan D. (2018). Language learning and activation in and beyond the classroom. *Australian Journal of Applied Linguistics*, 1(2), 49–63. DOI: 10.33099/2617-1775/2023-01/.org/10.29140/ajal.v1n2.34.
13. Smith F. (2004) *Understanding Reading: A Psycholinguistic Analysis of Reading and Learning to Read* (6th Edition). URL: https://archive.org/stream/UnderstandingReading-FrankSmith/frank-smith-reading_djvu.txt.